

Božena Habartová ...

**... výroba tradičního
lidového oděvu**

Božena Habartová

Bse narodila 19. května 1964 v Uherském Hradišti, kde v místní části Sady doposud žije a pracuje. Výtvarné vlohy a smysl pro jemnou ruční práci ji napomohly při volbě povolání, kterým se stal učební obor dámská krejčová na Středním odborném učilišti ve Vizovicích. Učňovská léta strávená v zakázkové výrobě družstva Slovač jí dala možnost seznámit se s výrobou lidových krojů a tzv. těžkou krejčovinou, oborem zaměřeným na práci se sukny a vlněnými látkami. Po tříletém nástavbovém studiu na Střední odborné škole na Charbulově ulici v Brně nastoupila do krojového oddělení Slovače. Zde se podílela na šití mužských nohavic, kordulek a lajblů. Svoje znalosti rozšířila o bohaté zkušenosti zdejších krejčovských mistrů, z nichž mnozí se ještě učili u vesnických krejčů. Patřili mezi ně vedoucí dílny V. Mikulka, krejčí F. Mikulec a J. Borek, vyšíváčky z cifrárny D. Fryčová, M. Badinová a mnozí další. Od nich se postupně naučila řadu pracovních postupů, drobných triků a zjednodušení, ale též znalosti ornamentu, výšivky a regionálních odlišností, které společně dávají vzniknout jedinečné podobě lidového oděvu. Získané zkušenosti bohatě zúročila při zhotovování krojových zakázek pro soubory lidových písní a tanců z Moravy i Slovenska, krojové skupiny z okolních vesnic i jednotlivce, kteří se na Slovač obraceli. Po zániku dílny založila v roce 2004 vlastní živnost a doposud pokračuje ve výrobě krojů. V této práci jsou jí nápomocny její dvě

Výroba soukenných součástek lidového oděvu nepatřila nikdy mezi běžné práce, které by dokázaly uskutečnit

samotné hospodyně či jejich šikovné dcery. Šití mužských nohavic, kordulek, lajblů a kabátů patřilo mezi náročné krejčovské práce, na něž si troufli jen někteří krejčí. Práce totiž vyžado-

vala nejen znalost běžných postupů, užívaných při šití pánských obleků, ale i celou řadu speciálních technik, mezi něž patřila například krejčovská výšivka či cifrování. Jedná se o způsob zdobení oděvních součástí našíváním textilních harasových stužek, nazývaných dosud zkomoleným francouzským výrazem treska a sutaška. Nejnapadnější je tato výzdoba na nohavicích. V podobě

širokého lampasu překrývá boční švy na obou nohavicích a přes sedlový šev přechází až na zadek. Podobně lemuje i okraje rozporku, odkud může přecházet v ozdobné propletence na stehnech nohavic. Výzdoba širokou tresou je nezřídka doplněna

jemnějším ornamentem sutašky, která vytváří drobné, pravidelné smyčky, propletence a rozviliny

rámující základní motiv.

Pro krejčovskou výšivku ze Slovácka je charakteristické, že je přes svoji složitou a pracnou ornamentiku málo nápadná. Vyšívá se totiž nezřídka tmavou stužkou na tmavém podkladě, třeba černou na černém, černou na modrém, modrou na modrém, pouze výjimečně modrou na bílém nebo červeném podkladě.

dcery. Práce paní Boženy Habartové je zachycena ve filmovém dokumentu Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v ČR - Textilní techniky IV. část 7, NÚLK Strážnice 2008.

Při výrobě mužských krojových součástí ze sukna vychází paní Božena Habartová jak ze svých zkušeností pánské krejčovské, tak ze znalosti tradičních postupů lidové výroby. To vše doplňuje nebyvalým důrazem na detail a kvalitní práci. Každá zakázka začíná zjišťováním, z jakého regionu a lokality má nový kroj vlastně být. Pokud si dotyčný nepřiveze vzor, musí nastoupit dlouholeté zkušenosti, literatura a fotografie realizovaných prací. Teprve teď se vezme míra a podle ní se přizpůsobí univerzální střih na nohavice, kordulku či lajbl. Právě dodržování tradičních střihů je pro správný vzhled oděvu velice důležité. Tak je třeba vědět, že každá nohavice budoucích krojových kalhot se skládá

pouze z jednoho kusu látky a nikoli ze dvou, jako u běžných kalhot. Podobně při sešívání je důležité, aby se jedna nohavice sešila od dolního konce nahoru a druhá od horního konce dolů, aby se látka neshrnovala a nekrčila. Podobných drobných triků zná celou řadu. Nastříhané nohavice je však nutné nastehovat a vyzkoušet, poznačit opravy a následně je celé rozpárat a podle značek přestříhat. Teprve teď se nastříhá podšívka, na stehnech se vypracuje bohatý ornament krejčovské výšivky, vše se znovu sešije a vyzkouší. Poté se našijí boční lampasy, olemuje se horní konec a nové nohavice jsou na světě.

Božena Habartová
Solná cesta 221
686 01 Uherské Hradiště - Sady
tel. +420 572 578 552